

11.Sınıf TARİH 2.Dönem 2.Yazılı

Yazilidayim.net - Masalcidede.com

Soru 1 (11.4.2): 19. yüzyılda "Şark Meselesi" (Doğu Sorunu) kavramının Avrupa diplomasisindeki yerini ve Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğüne yönelik etkilerini tartışınız. Büyük devletlerin bu mesele kapsamında Osmanlı'ya yaklaşımlarını analiz ediniz. **Cevap:** Şark Meselesi, Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti'ni Avrupa'dan atma ve topraklarını paylaşma politikasıdır. İngiltere başlangıçta sömürge yolları için Osmanlı'nın toprak bütünlüğünü savunurken, Rusya sıcak denizlere inmek için parçalamaya çalışmış; Fransa ve Avusturya ise kendi çıkarlarına göre bazen koruyucu bazen yayılmacı davranmıştır. Bu rekabet, Osmanlı'nın dış politikada "denge stratejisi" izleyerek ömrünü uzatmasına neden olmuştur.

Soru 2 (11.4.2): Vehhabi İsyanı'nın Osmanlı Devleti'nin iç güvenliği ve hilafet makamının prestiji üzerindeki etkilerini analiz ediniz. Bu isyanın bastırılmasında merkezi otoritenin yaşadığı zorlukları dikkate alarak bir değerlendirme yapınız. **Cevap:** Vehhabi İsyanı, kutsal toprakların güvenliğini tehdit ederek Osmanlı Devleti'nin İslam dünyasındaki dini otoritesini ve itibarını sarsmıştır. İsyanın merkezi yönetim tarafından değil, Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa tarafından bastırılması, Osmanlı'nın kendi topraklarındaki bir isyanı bile dindirmekte aciz kaldığını ve valisine bağımlı hale geldiğini göstermiştir. Bu durum yerel güç odaklarının merkeze karşı daha cesur davranmasına zemin hazırlamıştır.

Soru 3 (11.4.3): Tanzimat Fermanı ile getirilen "Müsavat" (Eşitlik) ilkesinin Osmanlı tebaası arasındaki toplumsal barışı sağlama amacını sorgulayınız. Bu ilkenin milliyetçilik akımlarının etkisini azaltıp azaltmadığını nedenleriyle analiz ediniz. **Cevap:** Tanzimat Fermanı, din farkı gözetmeksizin herkesi kanun önünde eşit sayarak bir "Osmanlı Milleti" oluşturmayı ve ayrılıkçı hareketleri durdurmayı hedeflemiştir. Ancak eşitlik ilkesi, Avrupalıların desteğini alan gayrimüslim tebaayı tatmin etmemiş, aksine onlara tanınan her yeni hak bağımsızlık taleplerini daha da güçlendirmiştir. Bu durum, imparatorluğun birliğini koruma amacına tam olarak hizmet edememiş, milliyetçilik rüzgarı esmeye devam etmiştir.

Soru 4 (11.4.3): Islahat Fermanı'nın ilanı sürecinde Avrupa devletlerinin müdahalesini ve bu durumun "egemenlik hakları" açısından doğurduğu sakıncaları değerlendiriniz. Fermanın halk nezdinde (müslüman tebaa) nasıl bir tepkiyle karşılandığını özetleyiniz. **Cevap:** Islahat Fermanı, Paris Antlaşması'nın bir maddesi olarak kabul ettirilmiş, bu durum Avrupalı devletlerin Osmanlı'nın iç işlerine yasal olarak müdahale etmesine kapı açmıştır. Müslüman tebaa ise, yüzyıllardır hakim unsur oldukları bir yapıda gayrimüslimlerle eşitlenmeyi, hatta onlara imtiyaz verilmesini "gavura gavur denmeyecek" deyiimiyle özetlenen bir rahatsızlıkla karşılamıştır. Bu durum toplumsal barışı güçlendirmek yerine, cemaatler arası gerilimi ve devlete olan tepkiyi artırmıştır.

Soru 5 (11.4.3): Birinci Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte padişahın yetkilerinin kısıtlanmasını ve anayasal düzene geçilmesini "demokrasi geleneği" açısından değerlendiriniz. 1876 Anayasası'nın yürütme gücü üzerindeki sınırlamalarını açıklayınız. **Cevap:** Kanun-ı Esasi'nin ilanı ile padişahın yetkileri ilk kez yazılı bir anayasa ile çerçevelenmiş ve halkın yönetime temsili katılımı sağlanmıştır. Ancak anayasada padişaha verilen "meclisi feshetme", "yurt dışına sürgün" ve "yasaları onaylamama" gibi geniş yetkiler, gerçek manada bir kuvvetler ayrılığının oluşmasını engellemiştir. Buna rağmen meclisin açılması, Türk siyasi tarihinde parlamenter kültürün tohumlarının atılması açısından devrim niteliğinde bir gelişmedir.

Soru 6 (11.4.4): 31 Mart Vakası'nın ardından İkinci Abdülhamid'in tahttan indirilmesi sürecini ve bu olayın Osmanlı siyasi kültüründe ordunun rolü üzerindeki etkilerini analiz ediniz.

11.Sınıf TARİH 2.Dönem 2.Yazılı

Yazilidayim.net - Masalcidede.com

Hareket Ordusu'nun İstanbul'a müdahalesinin siyasi sonuçlarını değerlendiriniz. **Cevap:** 31 Mart Vakası, meşrutiyet rejimine karşı çıkan bir gerici ayaklanma olarak başlamış ancak Hareket Ordusu'nun müdahalesiyle bastırılmıştır. Bu olayın ardından İkinci Abdülhamid meclis kararıyla tahttan indirilmiş, böylece padişahın mutlak otoritesi ordu ve meclis ittifakı karşısında yenilgiye uğramıştır. Bu süreç, ordunun siyaseti dizayn eden en güçlü aktör haline gelmesine ve İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin yönetimdeki vesayetinin başlamasına neden olmuştur.

Soru 7 (11.5.1): Osmanlı Devleti'nin sanayileşme yolunda yaşadığı "finansman" ve "teknoloji" sorunlarını, Avrupa'daki gelişmelerle kıyaslayarak analiz ediniz. İslah-ı Sanayi Komisyonu'nun yerli sanayiye korumak adına gümrük vergileri üzerinde yapmaya çalıştığı değişiklikleri neden gerçekleştiremediğini açıklayınız. **Cevap:** Avrupa sanayi devrimini özel sermaye birikimiyle gerçekleştirirken, Osmanlı'da birikim eksikliği sanayileşmeyi devletin omuzlarına yüklemiş; ancak devlet de borç batağında olduğu için yeterli yatırım yapamamıştır. Teknik personelin yetişmemesi makinelerin dışa bağımlı kalmasına yol açarken, İslah-ı Sanayi Komisyonu'nun gümrük vergilerini artırma talebi kapitülasyonlar nedeniyle Avrupa devletlerince engellenmiştir. Bu durum yerli sanayinin "korumacı duvarlar" arkasında gelişme fırsatını elinden almıştır.

Soru 8 (11.5.1): 19. yüzyılın sonlarında Osmanlı'da demiryolu projelerinin (örneğin Bağdat Demiryolu) sanayileşme ve tarımsal pazarla olan ilişkisini değerlendiriniz. Demiryolu imtiyazlarının yabancı devletlere verilmesinin ekonomik bağımsızlık üzerindeki etkilerini analiz ediniz. **Cevap:** Demiryolları, iç bölgelerdeki tarım ürünlerinin limanlara ve dış pazara ulaştırılmasını kolaylaştırarak ticari canlılık getirmiş ancak sanayileşme için gereken ağır yük taşımacılığını yeterince destekleyememiştir. Demiryolu imtiyazlarının (kilometre garantisi gibi) yabancı şirketlere verilmesi, devlet hazinesini borçlandırmış ve stratejik yolların kontrolünün emperyalist güçlerin eline geçmesine neden olmuştur. Bu durum ekonomik kalkınmadan ziyade, yabancı sermayenin Osmanlı kaynaklarını sömürmesine bir vasıta haline gelmiştir.

Soru 9 (11.5.1): Osmanlı sanayi eğitimini geliştirmek amacıyla açılan Sanayi Mektepleri'nin işleyişini ve bu mekteplerin yerli iş gücü yaratmadaki başarısını sorgulayınız. Eğitimli teknik personelin eksikliğinin endüstriyel üretimdeki yansımalarını açıklayınız. **Cevap:** Sanayi Mektepleri, kimsesiz çocuklara ve gençlere meslek öğretmek modern sanayinin ihtiyaç duyduğu kalifiye iş gücünü yetiştirmeyi amaçlamıştır. Başlangıçta başarılı sonuçlar verse de bu okullar modern teknolojinin hızına yetişememiş, atölye düzeyinde kalarak büyük fabrikalara eleman sağlama işlevini tam yerine getirememiştir. Mühendis ve teknik kadro eksikliği, kurulan fabrikaların sık sık arızalanmasına ve üretim verimliliğinin düşük kalmasına yol açmıştır.

Soru 10 (11.5.2): Balkan Savaşları sonrasında bölgede kalan müslüman nüfusun yaşadığı baskılar ve Anadolu'ya yönelen büyük göç dalgasının siyasi sonuçlarını analiz ediniz. "Muhacir" sorununun Osmanlı Devleti'nin son dönemindeki iç ve dış siyasetine nasıl yön verdiğini açıklayınız. **Cevap:** Balkanlar'dan gelen göçler, Anadolu halkında milli bir bilinç oluşmasına ve düşmana karşı savunma refleksinin güçlenmesine yol açmıştır. Gelen muhacirlerin yaşadığı trajediler, devletin dış politikada daha sertleşmesine ve Balkan devletlerine karşı bir rövanş hissinin doğmasına neden olmuştur. İç siyasette ise İttihat ve Terakki'nin "Türkçülük" politikasının kitlelerce benimsenmesini kolaylaştırarak imparatorluktan ulus devlete giden yolu hazırlamıştır.

11.Sınıf TARİH 2.Dönem 2.Yazılı

Yazilidayim.net - Masalcidede.com

Soru 11 (11.5.3): Modernleşmeyle birlikte Osmanlı sosyal hayatında değişen "eğlence" ve "tüketim" alışkanlıklarının (Beyoğlu yaşamı, moda, ithal mallar) halkın ekonomik durumuyla olan çelişkisini tartışınız. Batılılaşmanın toplumsal tabakalar arasındaki kültürel farkları nasıl derinleştirdiğini analiz ediniz. **Cevap:** Modernleşme; İstanbul'un Beyoğlu gibi semtlerinde batılı tarzda lüks mağazaların, modanın ve ithal malların yaygınlaşmasına neden olmuş, bu durum halkın büyük kesiminin yaşadığı ekonomik sıkıntılarla zıt bir tablo oluşturmuştur. Batılı tarzda yaşayan zengin bürokratlar ve tüccarlar ile geleneksel yaşayan halk arasında ciddi bir yaşam tarzı uçurumu doğmuştur. Bu kültürel ikilik, "alafranga-alaturka" çatışmasına yol açarak toplumsal bütünlüğün zayıflamasına ve kimlik krizine neden olmuştur.